

Plan wynikowy z fizyki w klasie IIIg

Plan wynikowy, obejmuje treści nauczania zawarte w podręczniku „Spotkania z fizyką, część 3” oraz „Spotkania z fizyką, część 4”, wyd. nowa era

R - treści nadprogramowe

Prąd elektryczny (13 godz. + 2 godziny (łącznie) na powtórzenie materiału (podsumowanie działu) i sprawdzian)

Temat lekcji (niezbędny czas)	Cele operacyjne Uczeń:	Wymagania			
		podstawowe		ponadpodstawowe	
		konieczne	podstawo	rozszerzaj	dopełniają
Prąd elektryczny. Napięcie elektryczne (1 godz.)	opisuje przepływ prądu w przewodnikach jako ruch elektronów swobodnych, analizuje kierunek przepływu elektronów		X		
	posługuje się (intuicyjnie) pojęciem napięcia elektrycznego i jego jednostką w	X			
	posługuje się pojęciem potencjału elektrycznego jako ilorazu energii				X
	wyodrębnia zjawisko przepływu prądu elektrycznego z kontekstu		X		
	podaje warunki przepływu prądu elektrycznego w obwodzie elektrycznym	X			
	planuje doświadczenie związane z budową prostego obwodu elektrycznego			X	
	buduje proste obwody elektryczne		X		
	opisuje przebieg i wynik przeprowadzonego doświadczenia, wyjaśnia rolę	X			
	przelicza wielokrotności i podwielokrotności				
Natężenie prądu elektrycznego (1 godz.)	posługuje się pojęciem natężenia prądu elektrycznego i jego jednostką w	X			
	podaje definicję natężenia prądu elektrycznego		X		
	wyjaśnia, kiedy natężenie prądu wynosi 1 A		X		
	przelicza podwielokrotności (przedrostki mikro-, mili-), przelicza jednostki	X			
	rozwiązuje proste zadania rachunkowe, stosując do obliczeń związek między natężeniem prądu, wielkością ładunku elektrycznego i czasem; rozróżnia wielkości dane i szukane; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku, a na tej podstawie ocenia wartości obliczanych wielkości fizycznych; zapisuje wynik obliczenia fizycznego jako przybliżony (z dokładnością do 2-3 cyfr			X	
	rozwiązuje złożone zadania rachunkowe z wykorzystaniem wzoru na natężenie				X

Obwody prądu elektrycznego. Pomiar natężenia i napięcia	wyjaśnia, czym jest obwód elektryczny, wskazuje: źródło energii elektrycznej, przewody, odbiornik energii elektrycznej, gałąź i węzeł		X		
	wymienia przyrządy służące do pomiaru napięcia i natężenia prądu	X			
	rysuje schematy prostych obwodów elektrycznych (wymagana jest znajomość symboli elementów: ogniwo, żarówka, wyłącznik, woltomierz, amperomierz)		X		
	rozdziela sposoby łączenia elementów obwodu elektrycznego: szeregowy i	X			

Temat lekcji (niezbędny)	Cele operacyjne Uczeń:	Wymagania			
		podstawowe		ponadpodstawowe	
		konieczne	podstawo	rozszerzaj	dopełniają
	planuje doświadczenie związane z budową prostych obwodów elektrycznych oraz pomiarem natężenia prądu i napięcia elektrycznego, wybiera właściwe narzędzia pomiaru; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyniku doświadczenia, szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku pomiaru			X	
	buduje proste obwody elektryczne według schematu		X		
	mierzy natężenie prądu elektrycznego, włączając amperomierz do obwodu elektrycznego szeregowo, i napięcie, włączając woltomierz do obwodu elektrycznego równolegle, z dokładnością do 2-3 cyfr znaczących; przelicza podwielokrotności (przedrostki)	X		X	
	opisuje przebieg i wynik przeprowadzonego doświadczenia, wyjaśnia rolę użytych przyrządów i wykonuje schematyczny rysunek obrazujący układ doświadczenia (schemat obwodu elektrycznego)	X			
	stosuje zasadę zachowania ładunku elektrycznego	X			
	formułuje I prawo Kirchhoffa		X		
	rozwiązuje proste zadania obliczeniowe z wykorzystaniem I prawa Kirchhoffa (gdy do węzła dochodzą trzy przewody)		X		
	rozwiązuje złożone zadania obliczeniowe z wykorzystaniem I prawa Kirchhoffa (gdy do węzła dochodzi więcej przewodów niż trzy)			X	
	wyszukuje, selekcjonuje i krytycznie analizuje informacje, np. o zwierzętach, które potrafią wytwarzać napięcie elektryczne, o dorobku G.R. Kirchhoffa				X
R	Rplanuje doświadczenie związane z badaniem przepływu prądu elektrycznego				X
Przepływ prądu elektrycznego przez ciecze i gazy (2 godz.)	Rdemonstruje przepływ prądu elektrycznego przez ciecze			X	
	Ropisuje przebieg i wynik doświadczenia związanego z badaniem przepływu			X	
	Rpodaje warunki przepływu prądu elektrycznego przez ciecze, wymienia nośniki prądu elektrycznego w elektrolicie			X	
	Rwyjaśnia, na czym polega dysocjacja jonowa i dlaczego w doświadczeniu wzrost stężenia roztworu soli spowodował jaśniejsze świecenie żarówki				X
	Rbuduje proste źródło energii elektrycznej (ogniwo Volty lub inne)			X	
	Rwyjaśnia działanie ogniwa Volty				X
	Rwymienia i opisuje chemiczne źródła energii elektrycznej			X	
	Rrozdziela ogniwo, baterię i akumulator		X		
	Ropisuje przepływ prądu elektrycznego przez gazy				X

Temat lekcji (niezbędny)	Cele operacyjne	Wymagania			
		podstawowe		ponadpodstawowe	
		konieczne	podstawo	rozszerzaj	dopelniają
Opór elektryczny (2 godz.)	planuje doświadczenie związane z wyznaczaniem oporu elektrycznego opornika za pomocą woltomierza i amperomierza, wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyniku doświadczenia				X
	wyznacza opór elektryczny opornika lub żarówki za pomocą woltomierza i		X		
	opisuje przebieg i wynik przeprowadzonego doświadczenia, wyjaśnia rolę użytych przyrządów	X			
	formułuje prawo Ohma		X		
	posługuje się pojęciem oporu elektrycznego i jego jednostką w układzie SI		X		
	odczytuje dane z tabeli i zapisuje dane w formie tabeli	X			
	sporządza wykres zależności natężenia prądu od przyłożonego napięcia na podstawie danych		X		
	stosuje prawo Ohma w prostych obwodach elektrycznych		X		
	rozpoznaje zależność rosnącą na podstawie danych z tabeli i na podstawie wykresu; rozpoznaje proporcjonalność prostą na podstawie danych z tabeli lub na podstawie wykresu; posługuje się	X			
	bada zależność oporu elektrycznego od długości przewodnika, jego pola przekroju poprzecznego				X
	wyjaśnia, od czego zależy opór elektryczny			X	
	posługuje się pojęciem oporu właściwego			X	
	posługuje się tabelami wielkości fizycznych w celu wyszukania oporu		X		
	wymienia rodzaje oporników			X	
przelicza podwielokrotności i wielokrotności (przedrostki mikro-, mili-, kilo-,		X			
rozwiązuje proste zadania rachunkowe z wykorzystaniem prawa Ohma, zapisuje wielkości dane		X			
wartości obliczanych wielkości fizycznych			X		
rozwiązuje złożone zadania rachunkowe z wykorzystaniem prawa Ohma i zależności między oporem przewodnika a jego długością i polem przekroju poprzecznego				X	

Temat lekcji (niezbędny czas)	Cele operacyjne Uczeń:	Wymagania			
		podstawowe		ponadpodstawowe	
		konieczne	podstawo	rozszerzaj	dopelniają
Praca i moc prądu elektrycznego (2 godz.)	przedstawia sposoby wytwarzania energii elektrycznej i ich znaczenie dla			X	
	wymienia formy energii, na jakie zamieniana jest energia elektryczna we wskazanych urządzeniach, np. używanych w gospodarstwie domowym	X			
	podaje przykłady urządzeń, w których energia elektryczna zamienia się na inne rodzaje energii, i wymienia te formy energii		X		
	opisuje zamianę energii elektrycznej na energię (pracę) mechaniczną			X	
	demonstruje zamianę energii elektrycznej na pracę mechaniczną				X
	posługuje się pojęciami pracy i mocy prądu elektrycznego	X			
	oblicza pracę i moc prądu elektrycznego (w jednostkach układu SI)		X		
	przelicza energię elektryczną podaną w kilowatogodzinach na dżule i odwrotnie		X		
	planuje doświadczenie związane z wyznaczeniem mocy żarówki (zasilanej z baterii) za pomocą woltomierza i amperomierza			X	
	wyznacza moc żarówki (zasilanej z baterii) za pomocą woltomierza i		X		
	opisuje przebieg i wynik przeprowadzonego doświadczenia, wyjaśnia rolę użytych przyrządów i wykonuje schematyczny rysunek obrazujący układ doświadczenia	X			
	posługuje się pojęciem natężenia i pracy prądu elektrycznego i wyjaśnia, kiedy między dwoma punktami obwodu elektrycznego panuje napięcie 1 V			X	
	posługuje się pojęciem sprawności odbiornika energii elektrycznej, oblicza				X
	przelicza podwielokrotności i wielokrotności (przedrostki mikro-, mili-, kilo-, mega-), przelicza jednostki czasu (sekunda, minuta, godzina, doba), zapisuje wynik obliczenia jako przybliżony (z dokładnością do 2-3 cyfr znaczących)		X		
rozwiązuje proste zadania obliczeniowe z wykorzystaniem wzoru na pracę i moc prądu elektrycznego, rozróżnia wielkości dane i szukane		X			
rozwiązuje złożone zadania obliczeniowe z wykorzystaniem wzoru na pracę i moc prądu elektrycznego; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku, a na tej podstawie ocenia wartości obliczanych wielkości fizycznych				X	

R- treści nadprogramowe

Temat lekcji (niezbędny czas)	Cele operacyjne Uczeń:	Wymagania			
		podstawowe		ponadpodstawowe	
		konieczne	podstawo	rozszerzaj	dopełniają
Użytkowanie energii elektrycznej (3 godz.)	buduje według schematu obwody złożone z oporników połączonych szeregowo				X
	^R posługuje się pojęciem oporu zastępczego			X	
	^R oblicza opór zastępczy dwóch oporników połączonych szeregowo			X	
	^R oblicza opór zastępczy dwóch oporników połączonych równolegle				X
	^R oblicza opór zastępczy dwóch oporników połączonych szeregowo lub		X		
	^R oblicza opór zastępczy więcej niż dwóch oporników połączonych szeregowo			X	
	^R oblicza opór zastępczy układu oporników, w którym występują połączenia				X
	opisuje zasady bezpiecznego użytkowania domowej instalacji elektrycznej		X		
	wskazuje niebezpieczeństwa związane z użytkowaniem domowej instalacji	X			
	wyjaśnia rolę bezpiecznika w domowej instalacji elektrycznej, wymienia		X		
opisuje wpływ prądu elektrycznego na organizmy żywe			X		

Magnetyzm (10 godz. + 2 godz. (łącznie) na powtórzenie materiału (podsumowanie działu) i

R – nadprogra

Temat lekcji (niezbędny czas)	Cele operacyjne Uczeń:	Wymagania			
		podstawowe		ponadpodstawowe	
		konieczne	podstawo	Rozszerzaj	dopelniają
Bieguny magnetyczne (1 godz.)	podaje nazwy biegunów magnetycznych magnesu trwałego i Ziemi	X			
	planuje doświadczenie związane z badaniem oddziaływania między biegunami magnetycznymi			X	
	planuje doświadczenie związane z badaniem oddziaływania między magnesami sztabkowymi				
	demonstruje oddziaływanie biegunów magnetycznych		X		
	opisuje charakter oddziaływania między biegunami magnetycznymi magnesów	X			
	opisuje zachowanie igły magnetycznej w obecności magnesu	X			
	opisuje zasadę działania kompasu		X		
	opisuje oddziaływanie magnesów na żelazo, podaje przykłady wykorzystania		X		
	wyjaśnia, czym charakteryzują się substancje ferromagnetyczne, wskazuje		X		
	wyjaśnia, na czym polega magnesowanie ferromagnetyka, posługując się				X
	"posługuje się pojęciem pola magnetycznego			X	
"bada doświadczalnie kształt linii pola magnetycznego magnesów sztabkowego				X	
"przedstawia kształt linii pola magnetycznego magnesów sztabkowego i			X		
Właściwości magnetyczne przewodnika, przez który płynie prąd elektryczny (2 godz.)	planuje doświadczenie związane z badaniem działania prądu płynącego w			X	
	demonstruje działanie prądu płynącego w przewodzie na igłę magnetyczną (zmiany kierunku wychylenia przy zmianie kierunku przepływu prądu, zależność wychylenia igły od pierwotnego jej ułożenia względem przewodu)		X		
	opisuje przebieg i wynik przeprowadzonego doświadczenia, wyjaśnia rolę użytych przyrządów		X		
	i wykonuje schematyczny rysunek obrazujący układ doświadczalny				
	opisuje działanie przewodnika, przez który płynie prąd, na igłę magnetyczną	X			
	opisuje (jakościowo) wzajemne oddziaływanie przewodników, w których		X		
	określa biegunowość magnetyczną przewodnika kołowego, przez który płynie			X	
	^R formułuje definicję 1 A				X
^R zauważa, że wokół przewodnika z prądem istnieje pole magnetyczne		X			
^R opisuje pole magnetyczne wokół i wewnątrz zwojnicy, przez którą płynie prąd			X		
^R demonstruje i określa kształt i zwrot linii pola magnetycznego za pomocą				X	

Temat lekcji (niezbędny czas)	Cele operacyjne Uczeń:	Wymagania			
		podstawowe		ponadpodstawowe	
		konieczne	podstawo	Rozszerzaj	dopelniają
Elektromagnes - budowa, działanie, zastosowanie (1 godz.)	opisuje działanie elektromagnesu i rolę rdzenia w elektromagnesie		X		
	buduje prosty elektromagnes	X			
	planuje doświadczenie - demonstrację działania elektromagnesu			X	
	demonstruje działanie elektromagnesu i rolę rdzenia w elektromagnesie		X		
	opisuje przebieg i wynik przeprowadzonego doświadczenia, wyjaśnia rolę użytych przyrządów i wykonuje schematyczny rysunek obrazujący układ doświadczalny, wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyniku doświadczenia		X		
	wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady wykorzystania	X			
	posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych), wyszukuje, selekcjonuje i krytycznie analizuje informacje na temat wykorzystania elektromagnesu			X	
Oddziaływanie magnesów z elektromagnesami (2 godz.)	posługuje się pojęciem siły elektrodynamicznej	X			
	demonstruje wzajemne oddziaływanie magnesów z elektromagnesami			X	
	opisuje przebieg i wynik przeprowadzonego doświadczenia, wyjaśnia rolę użytych przyrządów i wykonuje schematyczny rysunek obrazujący układ doświadczalny, formułuje wnioski (od czego zależy wartość siły elektrodynamicznej)		X		
	opisuje wzajemne oddziaływanie magnesów z elektromagnesami		X		
	"posługuje się wzorem na wartość siły elektrodynamicznej				X
	wyznacza kierunek i zwrot siły elektrodynamicznej za pomocą reguły lewej			X	
	bada doświadczalnie zachowanie się zwojnicy, przez którą płynie prąd				X
	wyjaśnia działanie silnika elektrycznego prądu stałego		X		
	demonstruje działanie silnika elektrycznego prądu stałego			X	
przedstawia przykłady zastosowania silnika elektrycznego prądu stałego	X				

Temat lekcji (niezbędny czas)	Cele operacyjne	Wymagania			
		podstawowe		ponadpodstawowe	
		konieczne	podstawowe	Rozszerzają	dopełniają
R Indukcja elektromagnetyczna (2 godz.)	^R planuje doświadczenie związane z badaniem zjawiska indukcji				X
	^R demonstruje wzbudzenie prądu indukcyjnego		X		
	^R opisuje zjawisko indukcji elektromagnetycznej			X	
	^R posługuje się pojęciem prądu indukcyjnego		X		
	^R określa kierunek prądu indukcyjnego			X	
	^R opisuje działanie prądnicy prądu przemiennego i wskazuje przykłady jej wykorzystania, charakteryzuje prąd przemienny				X
	^R opisuje budowę i działanie transformatora, podaje przykłady zastosowania				X
	^R demonstruje działanie transformatora, bada doświadczalnie, od czego zależy iloraz napięcia na uzwojeniu wtórnym i napięcia na uzwojeniu pierwotnym; bada doświadczalnie związek pomiędzy tym ilorazem a ilorazem natężenia prądu w uzwojeniu pierwotnym i natężenia prądu w uzwojeniu wtórnym				X
	^R wyjaśnia, na czym polega wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej			X	
	^R wykorzystuje zależność między ilorazem napięcia na uzwojeniu wtórnym i napięcia na uzwojeniu pierwotnym a ilorazem natężenia prądu w uzwojeniu pierwotnym i natężenia prądu w uzwojeniu wtórnym do rozwiązywania prostych zadań obliczeniowych			X	
^R posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących odkrycia zjawiska indukcji elektromagnetycznej, wyszukuje, selekcjonuje i krytycznie analizuje informacje na temat wytwarzania i przesyłania energii elektrycznej				X	

Zagadnienie (tematy lekcji)	Cele operacyjne Uczeń:	Wymagania			
		podstawowe		ponadpodstawowe	
		konieczne	podstawowe	rozszerzające	dopełniające
Ruch drgający (2–3 godz.)	wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady ruchu drgającego	X			
	wyodrębnia ruch drgający z kontekstu, wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyniku doświadczenia		X		

	planuje doświadczenie związane z badaniem ruchu drgającego, w szczególności z wyznaczaniem okresu i częstotliwości drgań ciężarka zawieszonoego na sprężynie oraz okresu i częstotliwości drgań wahadła matematycznego			X	
	wyznacza okres i częstotliwość drgań ciężarka zawieszonoego na sprężynie oraz okres i częstotliwość drgań wahadła matematycznego; mierzy: czas, długość; posługuje się pojęciem niepewności pomiarowej		X		
	odczytuje dane z tabeli i zapisuje dane w formie tabeli		X		
	opisuje przebieg i wynik przeprowadzonego doświadczenia, wyjaśnia rolę użytych przyrządów i wykonuje schematyczny rysunek obrazujący układ doświadczalny	X			
	opisuje ruch ciężarka na sprężynie i ruch wahadła matematycznego			X	
	posługuje się pojęciami amplitudy drgań, okresu i częstotliwości do opisu drgań, wskazuje położenie równowagi drgającego ciała		X		
	stosuje do obliczeń związki między okresem i częstotliwością drgań, rozróżnia wielkości dane i szukane, szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku, a na tej podstawie ocenia wartości obliczanych wielkości fizycznych, przelicza wielokrotności i podwielokrotności (przedrostki mikro-, mili-, centy-); przelicza jednostki czasu (sekunda, minuta, godzina), zapisuje wynik pomiaru lub obliczenia fizycznego jako przybliżony (z dokładnością do 2–3 cyfr znaczących)	X			
	wskazuje położenie równowagi oraz odczytuje amplitudę i okres z wykresu $x(t)$ dla drgającego ciała (na podstawie tego wykresu rozpoznaje zależność rosnącą i malejącą oraz wskazuje wielkość maksymalną i minimalną)		X		
	analizuje przemiany energii w ruchu ciężarka na sprężynie i w ruchu wahadła matematycznego			X	
	posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych, z internetu) dotyczącymi pracy zegarów wahadłowych, w szczególności wykorzystania w nich zależności częstotliwości drgań od długości wahadła i zjawiska izochronizmu				X
Fale mechaniczne (2 godz.)	opisuje mechanizm przekazywania drgań z jednego punktu ośrodka do drugiego w przypadku fal na napiętej linie		X		
	wyodrębnia ruch falowy (fale mechaniczne) z kontekstu, wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyniku doświadczenia	X			
	planuje doświadczenie związane z badaniem ruchu falowego		X		
	demonstruje wytwarzanie fal na sznurze i na powierzchni wody	X			

	opisuje przebieg i wynik przeprowadzonego doświadczenia, wyjaśnia rolę użytych przyrządów i wykonuje schematyczny rysunek obrazujący układ doświadczalny	X			
	posługuje się pojęciami: amplitudy, okresu i częstotliwości, prędkości i długości fali do opisu fal harmoniczych		X		
	stosuje do obliczeń związki między okresem, częstotliwością, prędkością i długością fali, rozróżnia wielkości dane i szukane, szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku, a na tej podstawie ocenia wartości obliczanych wielkości fizycznych, zapisuje wynik obliczenia fizycznego jako przybliżony (z dokładnością do 2–3 cyfr znaczących)		X		
	^R odróżnia fale podłużne od fal poprzecznych, wskazując odpowiednie przykłady			X	
	^R opisuje mechanizm rozchodzenia się fal podłużnych i poprzecznych				X
	^R demonstruje i opisuje zjawiska: odbicia, załamania, dyfrakcji i interferencji fal, podaje przykłady występowania tych zjawisk w przyrodzie				X
	^R demonstruje i opisuje zjawisko rezonansu mechanicznego			X	
	wyszukuje i selekcjonuje informacje dotyczące fal mechanicznych, np. skutków działania fal na morzu lub oceanie lub ^R skutków rezonansu mechanicznego			X	
Fale dźwiękowe (2–3 godz.)	opisuje mechanizm wytwarzania dźwięku w instrumentach muzycznych, głośnikach itp.		X		
	opisuje mechanizm przekazywania drgań z jednego punktu ośrodka do drugiego w przypadku fal dźwiękowych w powietrzu			X	
	wyodrębnia fale dźwiękowe z kontekstu, wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyniku doświadczenia	X			
	posługuje się pojęciami: amplitudy, okresu i częstotliwości, prędkości i długości fali do opisu fal dźwiękowych, stosuje do obliczeń związki między tymi wielkościami		X		
	odczytuje dane z tabeli (diagramu)	X			
	rozpoznaje zależność rosnącą i malejącą na podstawie wykresów różnych fal dźwiękowych, wskazuje wielkość maksymalną i minimalną	X			
	planuje doświadczenie związane z badaniem cech fal dźwiękowych, w szczególności z badaniem zależności wysokości i głośności dźwięku od częstotliwości i amplitudy drgań źródła tego dźwięku			X	
	wytwarza dźwięki o większej i mniejszej częstotliwości od danego dźwięku za pomocą dowolnego drgającego przedmiotu lub instrumentu muzycznego		X		

	opisuje przebieg i wynik przeprowadzonego doświadczenia, wyjaśnia rolę użytych przyrządów i wykonuje schematyczny rysunek obrazujący układ doświadczalny	X			
	posługuje się pojęciami wysokości i głośności dźwięku, podaje wielkości fizyczne, od których zależą wysokość i głośność dźwięku		X		
	^R posługuje się pojęciem „barwa dźwięku”				X
	wykazuje na przykładach, że w życiu człowieka dźwięki pełnią różne role i mają różnoraki charakter		X		
	przedstawia skutki oddziaływania hałasu i drgań na organizm człowieka oraz sposoby ich łagodzenia			X	
	^R rozróżnia zjawiska echa i pogłosu			X	
	^R demonstruje i opisuje zjawisko rezonansu akustycznego, podaje przykłady jego skutków				X
	rozróżnia dźwięki, infradźwięki i ultradźwięki, posługuje się pojęciami infradźwięków i ultradźwięków, wskazuje zagrożenia dla człowieka stwarzane przez infradźwięki oraz przykłady wykorzystania ultradźwięków		X		
	posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych, z internetu) dotyczących dźwięków, infradźwięków i ultradźwięków			X	
Fale elektromagnetyczne (2 godz.)	porównuje (wymienia cechy wspólne i różnice) mechanizmy rozchodzenia się fal mechanicznych i elektromagnetycznych		X		
	opisuje zjawisko powstawania fal elektromagnetycznych			X	
	^R demonstruje drgania elektryczne				X
	nazywa rodzaje fal elektromagnetycznych	X			
	podaje przykłady zastosowania fal elektromagnetycznych (np. w telekomunikacji)		X		
	opisuje przykłady zastosowania fal elektromagnetycznych		X		
	posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych), m.in. wskazuje przykłady wykorzystania fal elektromagnetycznych w różnych dziedzinach życia, a także zagrożenia dla człowieka stwarzane przez niektóre fale elektromagnetyczne			X	
	^R wyjaśnia, jak fale elektromagnetyczne o bardzo dużej częstotliwości (np. promieniowanie nadfioletowe i rentgenowskie) wpływają na organizm człowieka				